

Investeren in
vakbonden is
investeren in
stabiele ketens en
**toekomstbestendig
IMVO-beleid**

De kracht van het
vakbondsprogramma

Investeren in vakbonden is investeren in stabiele ketens en toekomstbestendig IMVO-beleid

Eerlijke ketens beginnen waar werkenden gehoord worden

Het Vakbondsprogramma is in het leven geroepen in 1975 vanwege de unieke netwerken, kennis en ervaring van Mondiaal FNV en CNV Internationaal. Samen met wereldwijde democratische organisaties van werkenden signaleren zij misstanden van binnenuit en realiseren zij structurele verbeteringen op de werkvloer. Daarmee zijn zij onmisbaar voor het realiseren van daadwerkelijke verandering in internationale handelsketens.

Het Vakbondsprogramma (voluit Vakbondsmedefinancieringsprogramma), stelt Nederland in staat om wereldwijd eerlijk werk en fundamentele arbeidsrechten te versterken. Dit is een belangrijke basis voor armoedebestrijding en het tegengaan van misstanden zoals dwangarbeid. Met inspraak, veilige werkomstandigheden en een leefbaar loon kunnen mensen bouwen aan een betere toekomst voor zichzelf en hun naasten. Eerlijk werk is zo een belangrijke motor voor sociale stabiliteit, rechtvaardigheid en duurzame economische ontwikkeling.

Eerlijke ketens zijn stabiele ketens

Voor Nederland als handelsland zijn eerlijke arbeidsomstandigheden in internationale ketens van direct belang. Juist in sectoren zoals landbouw, mijnbouw en textiel die sterk verbonden zijn met Nederlandse bedrijven, zijn de risico's op arbeidsmisstanden het grootst. Misstanden in toeleveringsketens van internationale bedrijven leiden tot instabiliteit en productie- en reputatierisico's. Investeren in eerlijk werk via het Vakbondsprogramma betekent daarom ook investeren in weerbare, betrouwbare en toekomstbestendige handelsketens.

Vakbonden hebben toegang waar anderen deze niet hebben

Het Vakbondsprogramma onderscheidt zich van andere instrumenten. Nederlandse vakbonden onderhandelen

met Nederlandse bedrijven én zijn verbonden met lokale vakbonden in productielanden. Ze maken deel uit van een wereldwijd netwerk en hebben langdurige partnerschappen met elkaar en met relevante actoren. Ook hebben ze jarenlange ervaring in sectoren. Vakbonden zijn ledenorganisaties met diepgaande kennis en inzicht in arbeidsverhoudingen.

Hierdoor biedt het Vakbondsprogramma:

- **Directe toegang tot werkenden op de werkvloer en hun legitieme vertegenwoordigers;**
- **Inzicht in de reële risico's die werkenden tegenkomen en delen met de vakbond maar die niet in een audit opkomen;**
- **Structurele positieve en bindende invloed op arbeidsverhoudingen.**

Deze positie en rol als democratische werknemersorganisaties kan niet door andere uitvoerders worden ingevuld. Daarmee vormt het Vakbondsprogramma een belangrijke basis voor het bestaande IMVO-instrumentarium.

Werkvloer

Netwerk

Keten

Zonder de stem van werknemers geen effectief IMVO

Met de komst van de Europese zorgplichtwetgeving (CSDDD), worden bedrijven verplicht om risico's in hun ketens te identificeren en aan te pakken. Dat dienen zij te doen in samenspraak met stakeholders zoals vakbonden. De betrokkenheid van werknemers en hun vertegenwoordigers is dus geen "nice to have" meer, maar een juridische vereiste. De Europese antidwangarbeidsverordening wordt vanaf 2027 van kracht en verbiedt bedrijven om producten op de Europese markt te verkopen die gemaakt zijn met dwangarbeid. Dit marktmechanisme geeft bedrijven ook een economische prikkel om hun handelsketens goed in kaart te hebben en misstanden te voorkomen.

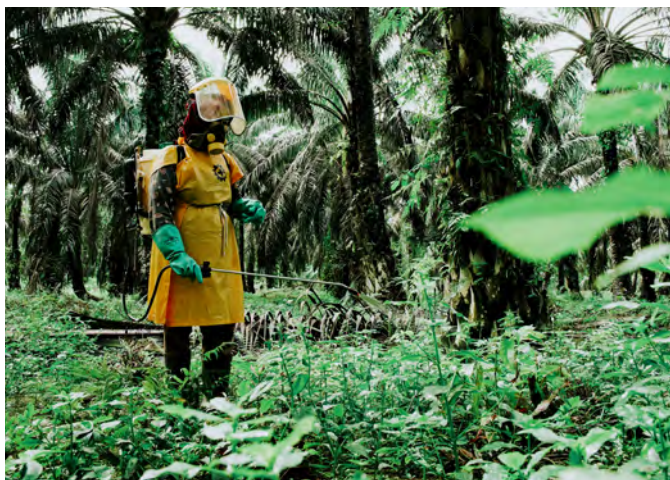
Het Vakbondsprogramma is daarbij behulpzaam door:

- **Toegang tot representatieve vakbonden en vakbondsnetwerken;**
- **Waardevolle data over de arbeidsomstandigheden;**
- **Kennis van lokale contexten en handelsketens.**

Het vakbondsprogramma helpt zo om de Nederlandse beleidsdoelen effectief uit te voeren.

Van Europees beleid naar praktijk

Via het project BOOST, dat onderdeel is van het Vakbondsprogramma, slaan Mondiaal FNV en CNV Internationaal de brug tussen beleid en praktijk. Vakbonden in productielanden worden getraind op IMVO-wetgeving én geven aan wat nodig is om deze in de praktijk uitvoerbaar te maken. Deze inzichten worden direct teruggekoppeld naar beleidsmakers in Nederland en Europa. Het Vakbondsprogramma fungeert daarmee als een tweerichtingskanaal tussen werkvloer en beleid.

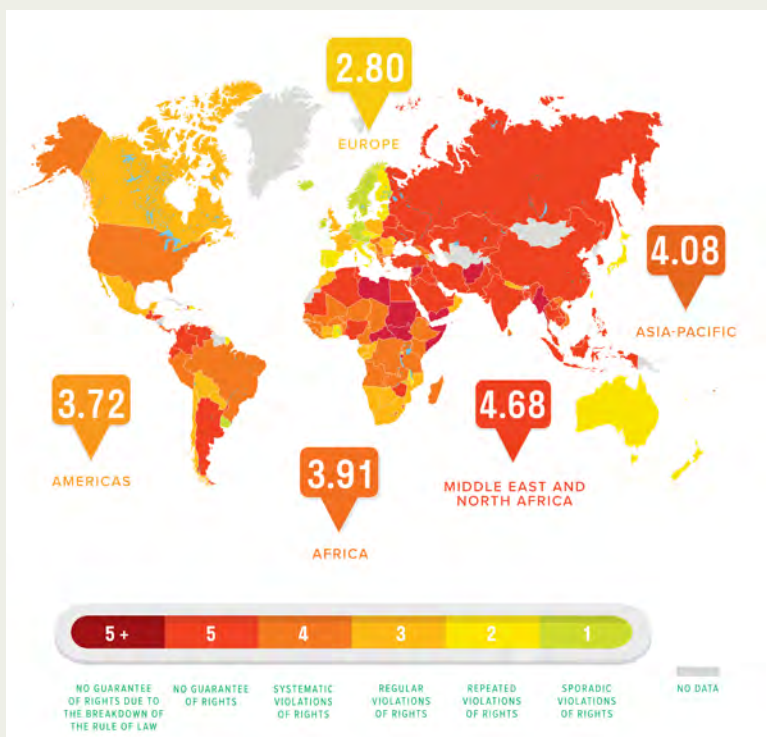

Gezien de inwerkingtreding van de CSDDD in 2029 en andere due diligence-wetgeving, is voortzetting van deze inzet essentieel. De huidige financiering van het Vakbondsprogramma op human rights due diligence loopt echter tot 2026, waardoor de cruciale periode voorafgaand aan implementatie dreigt te worden gemist.

Bijdrage aan SDG 8 en stabiele samenlevingen

Het Vakbondsprogramma draagt rechtstreeks bij aan SDG 8 (eerlijk werk en duurzame economische groei) door de inzet op fundamentele arbeidsrechten, waaronder sociale dialoog, te versterken. In landen waar de maatschappelijke ruimte onder druk staat, draagt dit bij aan stabiliteit, democratische ruimte en duurzame economische ontwikkeling.

De urgentie is groot. Wereldwijd staan arbeidsrechten steeds meer onder druk: in 72% van de landen hebben werknemers geen of beperkte toegang tot recht en in 87% wordt het stakingsrecht geschonden. Ook worden vakbonden in veel landen belemmerd, actief tegengewerkt, of zijn mensen lid van de vakbond met gevaar voor eigen leven, zoals de nieuwste *Global Rights Index* laat zien.

In deze context ondersteunt het Vakbondsprogramma de implementatie van ILO normen, de Internationale Arbeidsnormen, de wereldwijd geldende richtlijnen en verdragen die basisrechten op het werk en eerlijke arbeidsomstandigheden vastleggen, en versterkt het due diligence in waardeketens. Daarmee levert het programma een concrete bijdrage aan eerlijke handel én aan de Nederlandse inzet op SDG 8.

De impact van het Vakbondsprogramma

BIJDRAGE STRUCTURELE IMPACT:

80 ratificaties van ILO conventies, verbeterde arbeidswetten en beleidsveranderingen beïnvloeden het leven van meer dan **500 miljoen mensen** wereldwijd

CONCRETE VERBETERINGEN:

1500 collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's) zorgden voor betere arbeidsvoorwaarden voor ruim **4 miljoen werknemers**

DIRECT BEREIK:

69 miljoen werkenden en **263 vakbonden** bereikt en **49.000 deelnemers** getraind

Deze resultaten zijn schaalbaar via lokale partners en daardoor efficiënt uit te breiden naar verschillende contexten. De impact is duurzaam omdat deze resultaten bijdragen aan langdurige institutionele versterking. Doordat de activiteiten direct aansluiten op ketens waarin Nederlandse bedrijven actief zijn, is de relevantie groot. Daarnaast is de kosteneffectiviteit hoog, dankzij de uitvoering binnen bestaande vakbondsnetwerken.

Praktijkvoorbeelden: zichtbaar effect in de keten

MIJNBOUW

ANDESREGIO

Van keteninzicht naar weerbare toeleveringsketens

In de mijnbouw in Bolivia en Peru bracht de Fair Work Monitor van CNV Internationaal, die is ontwikkeld binnen het Vakbondsprogramma, ernstige risico's aan het licht.

Mijnwerkers rapporteerden structurele problemen rond veiligheid, gezondheid en naleving van cao's. Deze inzichten zijn direct relevant omdat deze metalen ook worden geëxporteerd naar Nederland en Europa. Samenwerking tussen CNV Internationaal en bedrijven laat zien dat vakbonden een sleutelrol spelen in mensenrechten due diligence. Dit leidde tot een nieuwe publiekprivate samenwerking. Met Stedin en andere netbeheerders, kabelbedrijven en IUCN, heeft CNV Internationaal een voorstel ingediend bij RVO. Samen gaan zij arbeidsrisico's aanpakken om hun ketens betrouwbaarder en weerbaarder te maken.

Van inzicht naar actie:
vakbonden maken due
diligence concreet en
uitvoerbaar.

BLOEMENSECTOR

OEGANDA

Stabiliteit en eerlijk werk in de bloemensector

De Oegandese bloemensector, sterk verbonden met de Nederlandse markt, kampte jarenlang met ernstige conflicten tussen werkgevers en werknemers. Dit leidde tot verslechterde arbeidsomstandigheden, lagere productiviteit en onzekerheid in leveringsketens.

Op verzoek van de Nederlandse ambassade ondersteunden FNV en Mondiaal FNV de sector bij het herstellen van vertrouwen en sociale dialoog. Er werd geïnvesteerd in de opbouw van een nieuwe vakbond (UHISPAWU), die via training, coaching en internationale uitwisseling uitgroeide tot een serieuze en professionele gesprekspartner.

Hieruit kwamen constructieve cao-onderhandelingen voort, betere arbeidsomstandigheden en grotere stabiliteit in de sector. Nederlandse bedrijven profiteren hier direct van, doordat stabiele arbeidsverhoudingen bijdragen aan betrouwbare productie en leveringszekerheid.

“Door trainingen en een uitwisseling in Nederland, is de hele organisatie professioneler geworden. Daar profiteren de werknemers van, maar ook wij als bedrijven. Uiteindelijk hebben we allemaal belang bij rust en stabiliteit.”

Sjoerd de Boer,
directeur Nederlands stekken-
bedrijf Xclusive Cuttings in
Oeganda

PALMOLIE INDONESIË

Van uitsluiting naar inspraak

Het Vakbondsprogramma draagt bij aan eerlijkere palmolieketens, met Nederland als grootste importeur in Europa.

Sainudin werd een baan met eerlijke arbeidsvoorwaarden in Maleisië beloofd, maar hij belandde in schulden en gedwongen arbeid, waarbij hij minder dan één dollar per maand verdiende. Terug in Indonesië nam hij deel aan een training van CNV Internationaal over Human Rights Due Diligence (HRDD). Vervolgens richtte hij een vakbond op die inmiddels 1.500 werknemers vertegenwoordigt. Ondanks de risico's onderhandelde hij collectieve arbeidsovereenkomsten (cao's), waarmee arbeidsrechten, secundaire arbeidsvoorwaarden en werkomstandigheden op plantages zijn verbeterd.

In 2025 voerde CNV Internationaal voor het eerst de Fair Work Monitor uit in de Indonesische palmoliesector, samen met vakbond Hukatan. Dit leverde concrete data op waarmee vakbonden sterker kunnen onderhandelen over betere arbeidsomstandigheden.

Eerlijke ketens zijn inclusief en beginnen bij inspraak op de werkvloer.

Voortbouwend op het Vakbondsprogramma is ook samenwerking opgezet met bedrijven zoals Unilever om partners in hun toeleveringsketens te betrekken. Dit ondersteunt hun mensenrechten-due diligence en draagt bij aan betere arbeidsomstandigheden en leefbare lonen.

SOCIALE DIALOOG

PERU

Sociale dialoog als basis voor duurzame economie

Over een periode van tien jaar is in Peru gewerkt aan het opbouwen van sociale dialoog tussen werkgevers en werknemers, met ondersteuning van Mondiaal FNV, FNV en de SER. In een context van wantrouwen en confrontatie leidde dit tot een fundamentele verandering in arbeidsverhoudingen.

Werkgevers en werknemers staan niet langer tegenover elkaar, maar maken gezamenlijke afspraken over arbeidsvoorwaarden en sectorontwikkeling. Dit heeft geleid tot:

- minder conflicten;
- stabielere productie;
- betere arbeidsomstandigheden.

Een belangrijk resultaat was de oprichting van een nationale overlegstructuur, vergelijkbaar met de Nederlandse Stichting van de Arbeid.

“Sociale dialoog is essentieel voor een goed investeringsklimaat.”

Luis Salazar, voorheen voorzitter werkgeversorganisatie

“Als we de mens centraal zetten, gaat de hele keten vooruit.”

Alejandro Fuentes, directeur branche organisatie

Strategisch relevant voor Nederland

Het Vakbondsprogramma verbindt drie kernbelangen van het Nederlandse buitenlandbeleid:

- **ontwikkeling: armoedebestrijding en arbeidsrechten;**
- **handel: stabiele en betrouwbare ketens;**
- **beleid: effectieve implementatie van IMVO-wetgeving.**

Daarmee is het Vakbondsprogramma al ruim 50 jaar een strategisch beleidsinstrument voor Nederland en Europa. Met het oog op de implementatie van de CSDDD (richting 2029), andere due diligence-wetgeving, de beleidsprioriteit van internationaal

verantwoord ondernemen en het belang van stabiele internationale ketens, is volwaardige voortzetting en versterking van het Vakbondsprogramma essentieel.

Eerlijke ketens beginnen waar werkenden gehoord worden. Zonder de stem van werkenden blijft beleid abstract; sterke vakbonden brengen het in praktijk op de werkvloer.

Investeren in vakbonden betekent investeren in mensen en daarmee in eerlijke, stabiele en toekomstbestendige ketens. Uiteindelijk gaat het niet alleen om ketens en regels, maar om mensen die de kans krijgen hun leven te verbeteren.

Neem contact met ons op via:

CNV Internationaal

Jeanette de Regt, Directeur
j.deregt@cnv.nl +31 6 3474 4747

Anne Wehkamp, Strategisch beleidsadviseur
a.wehkamp@cnv.nl +31 6 8359 4085

Mondiaal FNV

Frans Dekker, Directeur
frans.dekker@fnv.nl +31 6 51405870

Quirine Lengkeek, Beleidsadviseur lobby & advocacy
quirine.lengkeek@fnv.nl +31 6 41611675